

Lingvopolitikaj pozicioj de TEJO

Tutmonda Esperantista Junulara Organizo

Nieuwe Binnenweg 176
3015 BJ Rotterdam
Nederlando

Surbaze de laborgrupo dum IJK 2011
kompilis Nico Hurman
estrarano de TEJO

Versio 1-a akceptita dum la Eksterordinara Komitatkunveno
de TEJO okazinta dum Junulara E-Semajno
en Gdansko, Pollando, la 30-an de decembro 2011

Enkonduka rimarko

En tiu ĉi dokumento ni metas respondojn al la lingvopolitikaj demandoj, kiujn oni povus starigi al TEJO. La respondoj estis diskutataj en laborgrupo de la komitato de TEJO dum IJK 2011 en Kievo kaj akceptitaj per posta voĉdono de la komitato de TEJO dum ties eksterordinara kunveno en Poznano. Ĝi estas interna dokumento de TEJO kun la celo ke ĉiuj aktivuloj de TEJO konu ĝian enhavon por doni koherajn respondojn al ofte starigitaj demandoj de ekstera publiko.

Por pli da informoj kontaktu nico@tejo.org.

Angla kaj aliaj lingvoj

Kiel rilatas TEJO al la angla lingvo? Malamiko? Unu lingvo inter multaj?

La angla por ni estas unu el la naciaj lingvoj, same kiel ĉiuj aliaj. Ĝi estas esprimmedio de tre riĉa (inter aliaj) brita kaj usona kulturoj. Laŭ kvanto de parolantoj ĝi certe estas unu el la plej grandaj mondaj lingvoj. Tamen, en tiuj kampoj kie la angla estis elektita kiel (unu el la lingvoj) uzenda por internacia komunikado, ĝi por ni reprezentas arbitran elekton. Niavide tiaj elektoj kaŭzas lingvan diskriminacion kaj komunikajn neefikecojn. La angla kiel lingvo certe ne estas la malamiko, tiuj personoj kaj instancoj subtenantaj la privilegian rolon de angla povus esti, depende de la argumentoj de la elekto.

Ĉu TEJO volas, ke oni instruu Esperanton en lernejoj kiel nedevigan fakon?

Jes.

Ĉu TEJO volas, ke oni instruu Esperanton en lernejoj kiel devigan fakon?

Ni opinias ke Esperanto povas havi centran rolon en internacia lingvopolitiko, t.e. politiko por ebligi al homoj de malsamaj lingvoj facile kaj efike interkomunikiĝi. Se en iu mondoparto lingvopolitiko entenas devigan lernadon de iu fremda lingvo, ni preferas vidi Esperanton en tiu loko.

Kiel rilatas TEJO al instruado de aliaj lingvoj?

Protekti lingvan diversecon estas unu el la streboj de TEJO. Lingva diverseco profitas de persona multlingveco. Ni tial subtenas personan multlingvecon kaj sekve la instruadon de ĉiuj aliaj lingvoj. Deviga instruado de iu lingvo devas esti kadrigita en justa kaj efika lingvopolitiko.

Ĉu Esperanto povas esti rigardata kiel minoritata lingvo?

La traktado de Esperanto kiel minoritata lingvo kaj sekve de Esperantistoj kiel minoritato fortigas la ligojn ene de la ekzistanta Esperanto-komunumo, sed aliflanke malhelpas al la aliĝo de novaj Esperantistoj, kiuj ne povas aŭ volas adapti al tiu ĉi minoritata kulturo. La origina celo de Esperanto, iĝi ĝenerale uzata kaj alirebla lingvo, estas kontraŭstrebata per la emo igi la Esperanto-komunumon protektindan minoritaton, kiu aŭtomate apogas certgradan fermitecon. Krome, io protektinda ne donas la impreson venkonti. Tial TEJO ne volas rigardi Esperanton kiel minoritatan lingvon.

Ĝenerala politiko

Kiel TEJO rilatas al la pacmovado?

Tutmonda paco estas malrekta celo de la Esperanto-movado. Ni strebas kontribui al tiu celo ofertante rimedon por justa kaj efika tutmonda komunikado. Ni esperas ke tio gvidos al paca interkompreniĝo. Solvi konfliktojn perforte neniam estas vera solvo. Daŭripova paco nur atingeblas per interkompreniĝo kaj interparolado.

Ĉu TEJO subtenas homajn rajtojn?

Ni plene subtenas la ideon de fundamentaj homrajtoj.

Kiel TEJO rilatas al naciaj malplimultoj?

Ni subtenas egalajn lingvajn rajtojn de ĉiuj homoj. Naciaj malplimultoj do havu rajton uzi sian minoritatan lingvon en ĉiuj vivkampoj ene de la historia teritorio de la minoritato. Por bone funkcii en ŝtata nivelo plej verŝajne necesas regi la nacian lingvon. Deviga instruado de la ŝtata lingvo do povas esti defendebla. Kiam ekzistas nacia minoritato en specifa teritorio, lernado de la minoritata lingvo por novaj enloĝantoj estas tre rekomendinda.

Partia politiko

Ĉu TEJO kunlaboras kun certaj partioj?

TEJO ne estas politika partio, sed niaj celoj estas politikaj, ili celas ŝanĝojn en la socio. Pli specife niaj celoj rilatas al lingvopolitiko. Ni povas kunlabori kun partioj kiuj subtenas niajn celojn, limigante la kunlaboron al tiu kampo.

Ĉu TEJO estas pli proksima al certaj partioj ol al aliaj?

TEJO ne dependas de ajna partio, sed ni pli proksimas al partioj kiuj subtenas la ideojn de nediskriminacio kaj lingva diverseco. Ankoraŭ pli

al partioj kiuj bazas sian lingvopolitikajn ideojn sur la principo ke ĉiu rajtas uzi sian denaskan lingvon en propra regiono kaj ke internacia komunikado okazu en efika kaj egaleca maniero. La proksimeco estas limigita al la agadkampoj de TEJO.

Ĉu TEJO subtenas je EDE?

Ni traktas EDE-n kiel ĉiujn aliajn partiojn, laŭ la respondo de la antaŭa demando.

Ĉu la junulara sekcio de ajna politika partio povas iĝi faka sekcio de TEJO?

Ne, ĉar tio kontraŭas al unu el la kriterioj por faka asocio de TEJO en la artikolo 9 de ĉapitro 2 de nia regularo. Ĝi tekstas ke “ĝi (faka asocio, *red.*) estas vaste malfermita al junuloj, sen ekskluzivoj pro nacieco, raso, sekso, seksa orientiĝo, handikapeco, religio, politiko, socia deveno aŭ lingvo.”

Lingvopolitikaj demandoj pri Esperanto

Kiel Esperanto estas uzata en komerco?

Ĝis nun la Esperantlingva merkato estas tre limigita. La kvanto de parolantoj de Esperanto estas komparebla al malgranda lando, sed ili loĝas dise en la mondo. Tio signifas ke nur por tiuj varoj por kiuj transportkostoj estas sensignifaj aŭ kiuj ne haveblas de ne-esperantaj produktantoj povas ekzisti merkato en Esperanto. Ekzistas kompanioj kiuj vendas muzikon aŭ lernolibrojn. Ili kutime estas malgrandaj kaj ne ege profitdonaj. Krome ekzistas Esperanto-parolantoj kiuj posedas (ne-esperantan) kompanion kaj ofertas siajn servojn ankaŭ en Esperanto.

Kial Esperanto ankoraŭ ne sukcesis esti la dua lingvo de ĉiu homo?

La respondo de tiu demando rilatas al la konata prizonula dilemo de ludteorio. Esperanto nur donas signifan avantaĝon kiam granda kvanto da homoj ĝin parolas. Antaŭ tio, ĉiu kiu lernas Esperanton spertas (almenaŭ lernajn) kostojn sen la plena avantaĝo de tuthomara komunikado. Sen forta centra kontrolo, la “ludo” restos en suboptimala stato kaj ne atingos ekvilibron kiu estas pli avantaĝa por ĉiuj. Jam ekde preskaŭ 100 jaroj ekzistas la klavaro ‘Dvorak’, kiu klare ebligas pli rapidan tajpadon ol la klasika ‘QWERTY’. Tamen, pro kostoj de ŝanĝo kaj establitaj interesoj, preskaŭ la tuta mondo daŭre uzas la (intence) malrapidan klavaron.

Ni esperas informi sufiĉan kvanton da homoj ke Esperanto donas konsiderindajn avantaĝojn jam nun kaj konvinki ilin aŭ mem lerni ĝin aŭ subteni pli larĝan enkondukon de ĝi.

Lingvopolitiko

Kio estas la lingva problemo de internacia komunikado?

La “problemo” de internacia komunikado estas duflanka. Unuflanke ni bezonas efikan komunikadon. En tre diverslingva mondo tio nur eblas kiam ekzistas, silenta aŭ malferma, konsento ke ĉiuj lernu almenaŭ unu komunan lingvon. La elekto de unu el la naciaj lingvoj tamen kaŭzas grandan malegalecon en la mondo. Unu (lingva) nacio profitas de multaj avantaĝoj dum la resto de la mondo devas lerni ilian lingvon. Duaflanke ankaŭ el vidpunkto de komunikado la elekto de nacia lingvo ne estas efika. Ili povas esti tre taŭgaj por komunikado ene de sia nacio, sed ne nepre en internacia nivelo. Lingvo kiu servu kiel komunikilo inter homoj de malsamaj denaskaj lingvoj havu aliajn trajtojn ol lingvo en unueca grupo de denaskuloj.

Ĉu la angla solvas la lingvoproblemon?

La angla nuntempe relative disvastiĝis en la mondo. Ĝi do ebligas al multaj homoj komuniki internacie, sed restas plejmulto da landoj kaj sociaj grupoj en kiuj ĝia kono estas tre limigita. Kvankam eble laŭ multaj, tio tamen laŭ nia vidpunkto ne sufiĉas por “solvi” la problemon. Restas granda malegaleco en la mondo kaŭzita de arbitra lingvoelektado kaj restas klara neefikeco de la angla lingvo mem kiam ĝi funkcias kiel pontolingvo. Kelkaj ekzemploj povas esti la terure neregula literumado de la angla kaj ĝia abunda nereguleco en verboformoj.

Kial Esperanto estas pli bona alternativo ol alia lingvo?

Esperanto estas lingvo kiu dekomence estas elpensita por roli kiel pontolingvo. Ĝi havas gramatikon facile lerneblan kaj aplikas kelkajn taktikojn por limigi la kvanton de lernendaj bazvortoj plipotenciigante la esprimopovon. Uzo de Esperanto por internacia komunikado klare malgrandigus la malegalecon, kvankam kompletan egalecon ĝi ne donus. Pro tio ke Esperanto estas ĉefe bazita sur la hind-eŭropaj lingvoj, restos malegaleco inter hind-eŭropanoj kaj aliaj homoj. Tamen, kompare kun la nuna situacio kun rega rolo de la angla la malegaleco klare malgrandiĝus.

Ĉu ni deziras ke la mondo havu komunan lingvon?

Ni deziras ebligi al ĉiu homo en la mondo komuniki surbaze de egaleco kaj pere de efika komunikilo kun ĉiuj aliaj homoj. Tio plej bone eblas kiam ĉiuj homoj lernu apud siaj denaskaj lingvoj la saman komunan internacian lingvon. Niavide Esperanto estas la plej bona nun ekzistanta alternativo por tiu rolo.

Ĉu ni deziras, ke la mondo havu nur unu lingvon?

Tute ne! Protekti la lingvan diversecon estas unu el la gravaj celoj de TEJO. Esperanto servu kiel pontolingvo nur tiam kiam homoj ne havas

Versio 1-a, akceptita: 2011-12-30

komunan denaskan lingvon. Ĉiu gardu siajn denaskajn lingvojn, ĉu parolata de milionoj dise en la mondo, ĉu parolata nur en kelkaj vilaĝoj. En multlingvaj landoj povas ekzisti ankaŭ nacia lingvo kiel meza nivelo aŭ en iuj regionoj lingvo malsama de Esperanto povas bone funkcii kiel regiona pontolingvo.

Ĉu Esperanto minacas la naciajn kulturojn?

Esperanto volas nur servi kiel neŭtrala komunikilo. Ĝi de si mem ne alportas kulturon (kvankam specifa Esperanto-kulturo kreskas ekde jarcento depost ĝia publikigo). Tiel ĝi ankaŭ estas “ponto inter kulturoj”. Pli grandskala internacia komunikado povas kaŭzi malrapidan kunkreskon de ekzistantaj kulturoj, sed tio okazus same uzante alian lingvon por internacia komunikado. La diferenco estas ke kiam la angla servas kiel pontolingvo, la brit-usona kulturo pli facile influas aliajn kulturojn ol inverse. Por protekti la naciajn kulturojn, oni subtenu la memvalorigon de ĉiuj nacioj. Tio pli facile eblas en mondo bazita sur principo de egaleco kaj ne sur dominado de arbitre elektita lingvo.